

פתיחה

בַּבְּטָחוֹן עַל הָאֱלֹהִים יִתְבָּרֵךְ לְבָדּוֹ.

יום א' לחודש א'

טעם סמיכות שער הבטחון לשער עבודת הא-לוקים.

אָמַר הַמַּחְבֵּר: מִפְּנֵי שְׁקֵדָם מֵאֲמָרְנוּ בְּחִיּוֹב קִבְּלַת
אָמַר הַמַּחְבֵּר, מֵאַחַר שְׁבֹאֲרֵנוּ בְּמֵאֲמַר הַקּוֹדֵם עֲנִין חִיּוֹב קִבְּלַת
עֲבֹדַת הָאֱלֹהִים, רָאִיתִי לְהֵבִיא אַחֲרָיו מֶה שֶׁהוּא
עַל מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרֵךְ עֲלֵינוּ, מִן הָרֵאוּי לְהַסְמִיךְ אֵלָיו מֶה
צָרִיךְ יוֹתֵר מִכָּל הַדְּבָרִים לְעוֹבַד הָאֱלֹהִים יִתְבָּרֵךְ,
שֶׁנֶּצֶרְךָ בְּיוֹתֵר מִכָּל הַדְּבָרִים לְצָרְךָ הָעוֹבֵד אֶת ה' יִתְבָּרֵךְ,
וְהוּא – הַבְּטָחוֹן עָלָיו בְּכָל דְּבָרָיו, בְּעֵבֹר מֶה שִׁישׁ בּוֹ
וְהוּא, לְבַטָּח עָלָיו יִתְבָּרֵךְ בְּשִׁלְמוֹת, מִפְּנֵי שִׁישׁ בְּמִדַּת הַבְּטָחוֹן
מִן הַתּוֹעֲלִיּוֹת הַגְּדוֹלוֹת בְּעֲנִיַן הַתּוֹרָה וּבְעֲנִיַן הָעוֹלָם.
תּוֹעֲלַת גְּדוּלָּה. (א) בְּעֲנִיַן הַתּוֹרָה. (ב) בְּעֲנִיַן הָעוֹלָם הַזֶּה.

כעת מפרש מה התועלת שיש במדת הבטחון בעניני התורה והמצוות, שעל ידי שבוטח בה' זוכה למנוחת הנפש וממילא יכול לקיים התורה והמצוות. מאידך, מי שאינו בוטח בה', אזי אין לו מנוחת הנפש משום שה' מסיר השגחתו ממנו וממילא צרות ודינים שולטים בו.

וְתוֹעֲלוּתוֹ בּוֹ בְּתוֹרָתוֹ, מֵהֵן – מְנוּחַת נַפְשׁוֹ וּבְטָחוֹנוֹ
וְהַתּוֹעֲלָתָהּ שֵׁשׁ לְכַעַל הַבְּטָחוֹן לְהַשְׁגָּתוֹ בְּתוֹרָה, שְׂזוּכָה
עַל אֱלֹהָיו יִתְבָּרַךְ, כִּמּוֹ שֶׁהַעֲבָד חַיֵּב לְבָטַח עַל אֲדוֹנָיו,
לְמִנּוּחַת הַנֶּפֶשׁ וּבּוֹטָח בַּה' יִתְבָּרַךְ, כִּמּוֹ שֶׁעֲבָד בּוֹטָח בְּאֲדוֹנָיו,
מִפְּנֵי שֶׁאֵם אֵינָנו בּוֹטָח בָּאֱלֹהִים – בּוֹטָח בְּזוּלָתוֹ, וּמִי
מִשּׁוּם שֶׁאֵם אֵין הָאָדָם בּוֹטָח בַּה' הָרִי שְׂבוֹטָח בְּזוּלָתוֹ, וּמִי
שְׂבוֹטָח בְּזוּלָתָהּ – מִסִּיר הָאֱלֹהִים הַשְׁגָּחָתוֹ מֵעָלָיו
שְׂבוֹטָח בְּכַח אַחֵר אֲזִי מִסִּיר ה' הַשְׁגָּחָתוֹ מִמֶּנּוּ
וּמִנִּיחַ אוֹתוֹ בְּיַד מִי שְׂבָטָח עָלָיו, וַיְהִי כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
וּמִשְׁאִיר אוֹתוֹ בְּיַד מִי שְׂבָטָח עָלָיו. וּמִתְקִינִים בּוֹ הַפְּסוּקִים:
בּוֹ: (ירמיה ב' יג) כִּי שְׁתִּים רָעוֹת עָשָׂה עָמִי אֲתִי עֲזָבוּ
כִּי שְׁתֵּי רָעוֹת עָשׂוּ עִם יִשְׂרָאֵל, שֶׁעֲזָבוּ אֶת ה' מְקוֹר הַשְּׁפָע
מְקוֹר מַיִם חַיִּים לְחַצְצֹב לָהֶם בָּאֲרוֹת בָּאֲרוֹת נִשְׁפָּרִים,
הַטּוֹב, וּבְנוֹסֶף הִלְכוּ וַחֲפְרוּ בִּזְרוֹת שְׂבוֹרִים שְׁאִינָם מְכִילִים מַיִם.
וְאָמַר: (תהלים קו' ט) וַיִּמְירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר אֲכָל
וְכֵן כְּתוּב: הִחְלִיפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר אֶת ה' בַּעֲשִׂית עֲגֹל
עֹשֶׁב, וְאָמַר הַכְּתוּב: (ירמיה י"ז) בָּרוּךְ הַגֵּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח
אוֹכֵל עֹשֶׁב. וְכֵן אָמַר הַכְּתוּב: מִבְּרֶךְ הָאָדָם שְׂבוֹטָח בַּה'

בִּי וְהָיָה יְיָ מִבְּטַחוֹ, וְאָמַר: (תהלים מ, ה) אֲשֶׁרִי הַגִּבֹּר
 שָׂאז' ה' מִגֵּן וּמִשְׁנִיחַ עָלָיו. וּכְתִיב: מֵאֲשֶׁר הָאָדָם אֲשֶׁר בֹּטַח
 אֲשֶׁר שֵׁם יְיָ מִבְּטַחוֹ וְלֹא פָנָה אֶל רְהָבִים וְשִׁטִּי כֹזֵב,
 רק בַּה' וְאִינוּ פֹנֶה לְאֲנָשִׁים בְּעָלֵי זָרוּעַ שְׁפוּנִים לְשִׁקְרָה.
 וְאָמַר: (ירמיה יז, ה) אֲרוּר הַגִּבֹּר אֲשֶׁר יִבְטַח בָּאָדָם וְשֵׁם
 וּכְתִיב: מִקָּלֵל הָאָדָם אֲשֶׁר בֹּטַח בָּאָדָם וּמִצִּפָּה שְׁאֲנָשִׁים יַעֲזֹרוּהוּ
 בָּשָׂר זָרְעוּ וּמִן יְיָ יְסוּר לְבוֹ.
 וּמִסִּיר אֶת לְבוֹ מִלְּבַטּוֹחַ בַּה'.

יום ב' לחודש א'

אם יבטח האדם בחכמתו, סופו שיגיע לריק ויחלש כוחו ולא ישיג חפצו.

וְאִם יִבְטַח עַל חֲכָמָתוֹ וְתַחבּוּלוֹתָיו וְכַח גּוֹפּוֹ
 וְאִם יִבְטַח הָאָדָם בְּחֲכָמָתוֹ וּבְתַחבּוּלוֹתָיו וּבְכַח גּוֹפּוֹ
 וְהִשְׁתַּדְּלוּתוֹ, יִיגַע לְרִיק, וְיִחַלֵּשׁ כּוֹחוֹ, וְתִקְצַר
 וּבִהְשִׁתְּדָלוּתוֹ, אֲזִי יִתְיַגַּע בְּחָנָם וְיִחַלֵּשׁ כּוֹחוֹ וְלֹא יִשְׁגֶּה
 תַּחבּוּלָתוֹ מִהַשִּׁיג חֲפָצוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַפֶּתוּב:
 אֶת חֲפָצוֹ עַל יְדֵי הַשְׁתַּדְּלוּתוֹ, כְּמֵאמַר הַפֶּתוּב בְּאִיּוֹב:
 (איוב ה, יג) לִכְדּ חֲכָמִים בְּעֶרְמָם, וְאָמַר: (קהלת ט, יא)
 הַחֲכָם נִכְשֵׁל וְנוֹפֵל כְּשֶׁאִינוּ בֹטְחִים בַּה'. וּכְתִיב: יִשְׁבְּתִי וְהִתְבּוֹנְנָתִי
 שְׁבִתִּי וְרָאָה תַּחַת הַשָּׁמַשׁ כִּי לֹא לְקָלִים הַמְרוּזִין
 בְּעוֹלָם הַזֶּה וְרֵאִיתִי שְׂאֵין אָדָם קָל וּמִהִיר יוֹדֵעַ לְרוּזִין,